

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtirok etishining nazariy asoslari

Jasur Xamrabayevich Razzaqov

razzaqovjasur@gmail.ru

TDAU

Gulbaxor Chinpulatovna Zulkhaydarova

bahoroy8484@gmail.com

BMA

Annotatsiya: Mazkur maqolada davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtirok etishining nazariy asoslari tahlil qilinadi. Xususan, davlat ulushi mavjud boʻlgan kompaniyalarning bozor iqtisodiyotidagi roli, ularning fond bozori orqali moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari, investorlar ishonchini shakllantirishdagi oʻrni va korporativ boshqaruv tamoyillariga muvofiqligi oʻrganiladi. Shuningdek, xalqaro tajribalar asosida davlat ishtirokidagi korxonalarni fond bozoriga integratsiya qilishning samarali yondashuvlari tahlil qilinadi.

Kalit soʻzlar: davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlari, fond bozori, korporativ boshqaruv, davlat mulki, investor, aksiyalar, iqtisodiy samaradorlik

Theoretical foundations of the participation of joint-stock companies with state involvement in the stock market

Jasur Khamraboyevich Razzakov

razzaqovjasur@gmail.ru

Tashkent State Agrarian University

Gulbakhor Chinpulatovna Zulkhaydarova

bahoroy8484@gmail.com

Banking and Finance Academy

Abstract: This article explores the theoretical foundations of the participation of state-owned joint-stock companies in the stock market. It analyzes the role of such companies in a market economy, their access to financial resources through capital markets, their impact on investor confidence, and their compliance with corporate governance principles. The study also reviews effective approaches to integrating state-owned enterprises into the stock market based on international best practices.

Keywords: state-owned joint-stock companies, stock market, corporate governance, state ownership, investor, shares, economic efficiency

KIRISH

Bozor iqtisodiyotining chuqurlashuvi va moliyaviy bozorlardagi globallashuv sharoitida davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtiroki dolzarb ilmiy va amaliy masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Hozirgi kunda ko'plab davlatlar, xususan O'zbekiston Respublikasida ham, davlat ulushi mavjud bo'lgan yirik korxonalarni xususiylashtirish, ularni fond bozorlariga jalb etish, ochiq va shaffof boshqaruv tizimlarini joriy etish bo'yicha izchil islohotlar olib borilmoqda.

2021-2023 yillarda O'zbekistonda "kapital bozorini rivojlantirish"ga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan Prezidentning tegishli farmon va qarorlari (masalan, 2022-yil 18-apreldagi PF-101-son Farmoni) asosida davlat ishtirokidagi korxonalarni fond bozoriga chiqarish bo'yicha yangi strategik yo'nalishlar belgilandi. Bu orqali iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish, raqobat muhitini kuchaytirish, hamda moliyaviy resurslardan samarali foydalanish maqsad qilingan.

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlari, ayniqsa yirik sanoat, energetika, transport va aloqa tarmoqlaridagi kompaniyalar, mamlakat iqtisodiyotida strategik ahamiyat kasb etadi. Ularning fond bozorida faol ishtirok etishi moliyaviy ko'rsatkichlar oshishiga, tashqi investitsiyalarni jalb etishga va institutsional islohotlarning chuqurlashuviga olib keladi. Biroq, bu jarayonda bir qator muammolar mavjud: korporativ boshqaruvning zaifligi, axborot ochiqligining pastligi, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarga mos emasligi kabi omillar fond bozori rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, davlat ishtirokidagi kompaniyalarni IPO (Initial Public Offering - dastlabki aksiyalar joylashtirish) orqali fond bozoriga olib chiqish, ularni bozor mexanizmlariga moslashishiga olib keladi. Masalan, Xitoy, Polsha, Turkiya, Malayziya va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasida davlat korxonalarini fond bozoriga integratsiyalash orqali ularning samaradorligi, raqobatbardoshligi va jahon moliya bozorlariga chiqish imkoniyatlari kengaygani kuzatilgan.

Mazkur ilmiy ishda davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtirok etishining nazariy asoslari, ushbu ishtirokning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri, korporativ boshqaruv va investitsion muhitga bo'lgan ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekiston sharoitida mavjud muammolar va ularning yechimlari bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtirokini o'rganish so'nggi yillarda iqtisodiy nazariya, moliyaviy boshqaruv va davlat xususiylashtirish siyosatining kesishgan nuqtasiga aylandi. Bu masala bo'yicha adabiyotlar tahlili milliy va xorijiy manbalarda bir nechta asosiy yo'nalishlarda olib borilgan: davlat ulushining iqtisodiy samaradorlikka ta'siri, korporativ boshqaruv

masalalari, aksiyalar orqali moliyaviy resurslarni jalb qilish, va fond bozori mexanizmlarining qo'llanilishi.

Xalqaro miqyosda World Bank (2020), OECD (2021) va IMF (2023) kabi tashkilotlar tomonidan davlat ishtirokidagi korxonalar (SOEs - State-Owned Enterprises) bozor iqtisodiyotiga integratsiyalash bo'yicha keng qamrovli tahliliy hisobotlar e'lon qilingan. Ushbu manbalarda davlat ulushiga ega kompaniyalarning fond bozoridagi ishtiroki orqali quyidagi ijobiy natijalar ko'rsatib o'tilgan: tashqi moliyalashtirish imkoniyatlarining kengayishi; korporativ boshqaruv standartlarining yaxshilanishi; investitsion jozibadorlikning oshishi; bozor intizomining kuchayishi va manfaatdor tomonlar oldida hisobdorlikning ortishi.

Masalan, OECD ma'lumotiga ko'ra, IPO orqali fond bozoriga chiqqan davlat kompaniyalarida rentabellik darajasi va menejment samaradorligi xususiy kompaniyalarnikiga yaqinlashgan.¹

Bundan tashqari, Musacchio va Lazzarini o'z tadqiqotida davlat ishtirokidagi kompaniyalarni "gibrid korxonalar" deb atab, ularning bozordagi muvaffaqiyati korporativ boshqaruvning sifatiga bevosita bog'liq ekanligini ta'kidlaydi.² Ular davlat ulushi saqlangan holda, kompaniya faoliyatini bozor tamoyillariga asoslangan holda yuritish mexanizmlarini taklif etadi.

O'zbekistonda bu boradagi ilmiy izlanishlar keyingi yillarda faollashib bormoqda. Jumladan, iqtisodchi olimlar A.Sobirov, D.To'laganov va Sh.Nurmatov olib borilgan ilmiy izlanishlarida O'zbekistonda davlat ishtirokidagi yirik korxonalarining fond bozoriga chiqish tajribasi, xususan "Uzbekneftgaz", "UzAuto Motors" va "Aloqabank" kabi kompaniyalar misolida tahlil etilgan.³

Prezidentning 2022-yil 18-apreldagi PF-101-son Farmoni⁴ asosida 2022-2025 yillarga mo'ljallangan xususiylashtirish va davlat ulushini qisqartirish strategiyasi ishlab chiqildi.

2023-yil holatiga ko'ra, davlat ulushi 100 dan ortiq bo'lgan kompaniyalarni fond bozoriga chiqarish rejalari doirasida "O'zsanoatqurilishbank" hamda "Qishloq Qurilish Bank" aksiyalarining bir qismi Toshkent fond birjasida muvaffaqiyatli joylashtirildi. Ushbu amaliyot kapital bozorini rivojlantirish, korxonalarining moliyaviy shaffofligini oshirish va investorlar ishonchini mustahkamlash yo'lida muhim qadam bo'lib xizmat qildi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

¹ <https://www.oecd.org/corporate/State-Owned-Enterprises-and-Competitive-Neutrality.pdf>

² Musacchio, A., & Lazzarini, S. G. (2014). *Reinventing State Capitalism: Leviathan in Business, Brazil and Beyond*. Harvard University Press.

³ Sobirov, A., To'laganov, D., & Nurmatov, Sh. (2024). *O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining fond bozoriga chiqish tajribasi: tahlil va istiqbollari*. Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali, 5(2), 45–60.

⁴ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 8-apreldagi PF-101-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/5947775>

Mazkur ilmiy maqolada davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtiroki masalasi nazariy va amaliy jihatdan o'rganildi. Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuv va usullardan foydalanildi: solishtirma (komparativ) tahlil, empirik tahlil, statistik metodlar.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi hukumati tomonidan iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish va xususiy sektor ulushini kengaytirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, Prezidentning 2022-yil 27-oktabrdagi PQ-4089-sonli qarori bilan yirik davlat korxonalarining IPO (boshlang'ich ommaviy taklif) orqali fond bozoriga chiqarilishi rejalashtirilgan.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023-yil yakuniga kelib O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi tasarrufidagi 25 dan ortiq aksiyadorlik jamiyatlari fond bozoriga chiqarilgan yoki chiqarilishi rejalashtirilgan. Ulardan ayrimlari quyidagilar:

1-jadval

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi holati (2023-2024)⁵

Kompaniya nomi	Aksiyalar joylashtirilgan yil	Fond bozorida statusi	Izoh
Qo'qonspirt	2023	IPO	Ochiq bozorga chiqdi
O'zbektelekom	2024	Tayyorlov bosqichi	IPO uchun tayyorgarlik jarayoni
O'zmetkombinat	2021	MCHX ro'yxatida	Kapital bozorida mavjud
Ipoteka-bank	2022	Xususiy lashtirilgan	Davlat ulushi to'liq sotilgan
O'zsanoatqurilishbank	2023	IPO bosqichi	Boshlang'ich ommaviy taklifga chiqmoqda

Mazkur kompaniyalar fond bozorida ishtirok etish orqali o'z kapitallarini oshirish, investorlarga ochiqlikni ta'minlash va korporativ boshqaruvni takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

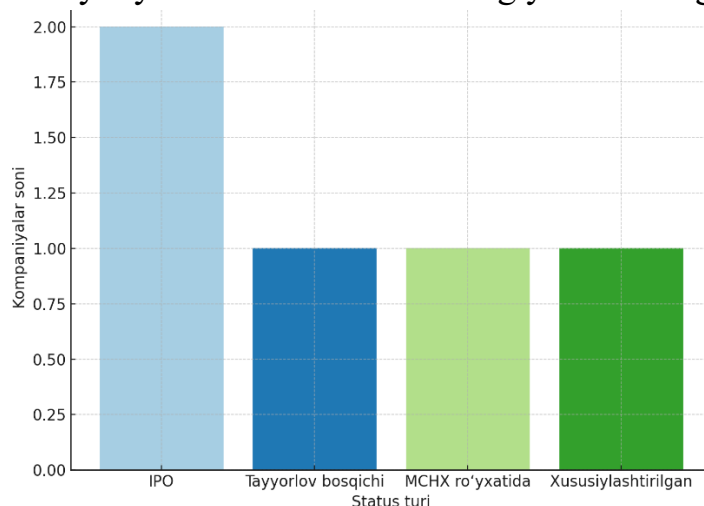
Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining fond bozoridagi ishtiroki bir qator ijobiy tendensiyalar bilan birga tizimli yondashuvni talab qiladigan muhim muammolar bilan ham kechmoqda.

Avvalo, ushbu jarayonning asosiy ijobiy jihatlaridan biri sifatida kapitallashtirish darajasining oshishini ta'kidlash lozim. Birlamchi (IPO) va ikkilamchi (SPO) aksiyalar joylashtirish orqali bunday kompaniyalar qo'shimcha investitsiyalarni jalb qilish, ishlab chiqarish salohiyatini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shuningdek, korporativ boshqaruv tizimining yaxshilanayotganini ham qayd etish zarur. Ommaviy kompaniya maqomiga ega bo'lish hisobotlilik, shaffoflik va ochiqlik tamoyillariga qat'iy rioya etishni talab qiladi, bu esa manfaatdor tomonlar ishonchini oshirishga

⁵ Qo'qonspirt, O'zbektelekom, O'zmetkombinat, Ipoteka-bank, O'zsanoatqurilishbank rasmiy sayt ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlangan

xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, bunday kompaniyalar xususiy sektor bilan raqobatlashish qobiliyatini oshirib, bozor mexanizmlariga moslashishga majbur bo'lmoqda.

Biroq, ushbu yo'nalishda hal qilinishi lozim bo'lgan muammolar ham mavjud. Birinchidan, investorlar ishonchi yetarli darajada emas. Aksariyat davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarida moliyaviy hisobotlar sifati past darajada bo'lib, axborot oshkoraligi yetarlicha ta'minlanmagan. Ikkinchidan, fond bozori infratuzilmasi sust rivojlanmoqda: kichik va o'rta hajmdagi korxonalar, brokerlik kompaniyalari va chakana investorlar faoliyati past darajada qolmoqda. Uchinchidan, ko'plab davlat korxonalari IPO jarayoniga hali to'liq tayyor emas. Bu holat korporativ boshqaruv mexanizmlarining zaifligi, shuningdek, rahbar kadrlarning bozor iqtisodiyoti sharoitida samarali faoliyat yuritish ko'nikmalarining yetishmasligi bilan izohlanadi.

1-rasm. DIAJlarning fond bozoridagi statuslari (2023-2024)⁶

ASOSIY NATIJALAR

O'zbekiston sharoitida davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining (DIAJ) fond bozoridagi faolligi ortib borayotgan bo'lsa-da, mazkur jarayonni yanada samarali tashkil etish uchun chuqur tizimli yondashuv va kompleks islohotlar zarur bo'lib qolmoqda. Kapital bozorining izchil va barqaror rivojlanishi esa, o'z navbatida, ushbu jamiyatlarning korporativ boshqaruv darajasi, moliyaviy shaffoflik va investitsion jozibadorligining oshishiga bevosita bog'liqdir.

Hozirgi bosqichda DIAJlarning aksiyalarini fond bozorida muvaffaqiyatli joylashtirishi, eng avvalo, ularning moliyaviy holatini real baholash, faoliyatining shaffofligini ta'minlash va jamoatchilik oldida mas'uliyatli bo'lishiga asoslanadi. Ilmiy tadqiqotlar va xalqaro tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, ommaviy kompaniyalar investorlar ishonchini qozonish uchun, birinchi navbatda, korporativ boshqaruv tizimini mustahkamlashi, manfaatlar to'qnashuvini oldini olishi va hisobot berish madaniyatini chuqurlashtirishi lozim.

⁶ Internet ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlangan

Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston sharoitida kapital bozorining funksional samaradorligini oshirish uchun bir qator ustuvor vazifalarni amalga oshirish talab etiladi. Jumladan, investorlar huquqlarini institutsional himoya qilish tizimini takomillashtirish, mustaqil tashqi auditorlik tizimini kuchaytirish, IPO jarayoniga qadar kompaniyalarni kompleks mustaqil baholash amaliyotini joriy etish zarur. Mazkur chora-tadbirlar bozor ishtirokchilarining xatti-harakatlarini yanada aniq, prognozli va mas’uliyatli qiladi.

Bundan tashqari, aholining moliyaviy savodxonligini oshirish orqali retail investorlar qatlamini shakllantirish va kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu boradagi samarador siyosat nafaqat kapital bozorining ichki talabini rag‘batlantiradi, balki DIAJlar aksiyalariga bo‘lgan barqaror talabni ta’minlashga xizmat qiladi.

XULOSA

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlari (DIAJ) - bu davlat kapitalining bozor iqtisodiyoti mexanizmlari orqali iqtisodiyotda ishtirok etishining muhim va o‘ziga xos shakli hisoblanadi. Bunday jamiyatlar kapital bozorida faol ishtirok etgan holda moliyaviy resurslarni jalb etish, faoliyatining oshkoraligini ta'minlash va investitsion jozibadorligini oshirish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Mazkur institutlar orqali davlat o‘z iqtisodiy ishtirokini modernizatsiya qiladi va bozor tamoyillariga moslashtiradi, bu esa makroiqtisodiy barqarorlik va resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratadi.

O‘zbekiston misolida olib qaralganda, 2021-2024 yillar davomida davlat ishtirokidagi bir qator yirik aksiyadorlik jamiyatlari fond bozorida listingdan o‘tdi. Jumladan, “O‘zmetkombinat”, “Qo‘qonspirt”, “Uzbekneftegaz” va “Aloqabank” kabi kompaniyalar IPO va SPO mexanizmlari orqali birinchi marta ommaviy ravishda aksiyalarini joylashtirishni amalga oshirdi. Bu mexanizmlarning joriy etilishi nafaqat qo‘shimcha moliyaviy resurslarni jalb qilishga xizmat qildi, balki ushbu kompaniyalarda korporativ boshqaruv sifatining oshishiga, tashqi auditorlik va shaffoflik mezonlariga rioya etilishiga turtki bo‘ldi. Shuningdek, bu jarayonlar kompaniyalarni bozor intizomiga moslashishga va investorlar oldida mas’uliyatli bo‘lishga undadi.

Biroq, DIAJlar faoliyatining fond bozori bilan bog‘liq jihatlarida hali yechimini topmagan muammolar ham mavjud. Jumladan, korporativ boshqaruv standartlari to‘liq va tizimli ravishda joriy etilmagan, investorlar bilan ochiq va tizimli axborot almashinuvi yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmagan. Shuningdek, davlat ulushi yuqori bo‘lgan korxonalarda boshqaruv samaradorligi past bo‘lib qolmoqda, bu esa xususiy sektor bilan teng raqobatga kirishga to‘sqinlik qilmoqda. Bundan tashqari, fond bozorining o‘zi ham to‘laqonli institutsional rivojlanmagan: listing talablarining murakkabligi, infratuzilmaviy xizmatlarning cheklanganligi, brokerlik va retail investitsiya xizmatlarining past faolligi fond bozori ishtirokchilari doirasini toraytirmoqda.

Shu bilan birga, DIAJlarning fond bozorida ishtiroki ularning kapitallashuvi, boshqaruv sifatining oshishi, iqtisodiy barqarorlik va raqobatbardoshlik darajasining yuksalishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Davlat ulushiga ega bo'lgan kompaniyalarni ochiq bozorga olib chiqish orqali ularning bozor iqtisodiyoti talablariga moslashuvi kuchaymoqda. Ushbu jarayonni huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlash maqsadida so'nggi yillarda bir qator normativ-huquqiy asoslar takomillashtirildi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli qarorlari, Kapital bozori agentligi tomonidan qabul qilingan reglamentlar hamda "Davlat mulkini xususiylashtirish to'g'risida"gi Qonun DIAJlarning fond bozori orqali islohotlarga jalb etilishini huquqiy asosda mustahkamlab berdi.

TAKLIFLAR

Davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarining (DIAJ) fond bozorida ishtirokini kengaytirish va ularning investitsion jozibadorligini oshirish zamonaviy moliyaviy bozorlar talablariga mos ravishda kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirishni taqozo etadi. Quyida ushbu yo'nalishdagi ustuvor strategik yo'nalishlar izchil tahlil qilinadi.

Birinchidan, IPO va SPO jarayonlarini soddalashtirish va rag'batlantirish bo'yicha institutsional mexanizmlarni takomillashtirish dolzarb masalalardan biridir. Jumladan, DIAJlar uchun maxsus "soddalashtirilgan listing yo'li"ni joriy etish orqali ularning fond bozoriga bosqichma-bosqich chiqishini qo'llab-quvvatlash mumkin. Bunday yondashuv davlat kompaniyalarini bozor iqtisodiyoti sharoitlariga moslashishga undaydi hamda ularni moliyaviy intizom va ochiqlik tamoyillariga jalb etadi.

Ikkinchidan, korporativ boshqaruv tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish DIAJlar ishtirokini barqaror rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi. Xususan, mustaqil direktorlar kengashi faoliyatini kuchaytirish, audit qo'mitalarining institutsional rolini oshirish, shuningdek, davlat korxonalari (SOE) uchun alohida atrof-muhit, ijtimoiy va boshqaruv (ESG) indikatorlarini joriy etish orqali bu yo'nalishda sezilarli ijobiy siljishlarga erishish mumkin.

Uchinchidan, davlat ulushini strategik investorlarga bosqichma-bosqich taklif etish orqali xususiy sektor ishtirokini kengaytirish zarur. Jumladan, 100 foiz davlatga tegishli kompaniyalarda 25-49 foizgacha bo'lgan aksiyalarni ochiq fond bozorlarida joylashtirish orqali investorlar uchun muhim rag'batlantiruvchi shart-sharoitlar yaratish mumkin. Bu, o'z navbatida, boshqaruv samaradorligining oshishiga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, **investorlar bilan aloqa tizimi (Investor Relations - IR)**ni kuchaytirish bugungi kunda zarur bo'lgan vositalardan biridir. DIAJlar muntazam ravishda yillik moliyaviy hisobotlar, operatsion natijalar va o'rta hamda uzoq muddatli

strategik rejalari haqida jamoatchilikka ochiq axborot taqdim etishi lozim. Bu yondashuv investorlar ishonchini mustahkamlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Beshinchidan, xalqaro reyting agentliklari bilan tizimli hamkorlikni yo'lga qo'yish global moliya bozoriga chiqish uchun muhim omillardan biri hisoblanadi. DIAJlar tomonidan S&P, Fitch yoki Moody's kabi yetakchi reyting agentliklaridan reyting olish ularning xalqaro moliyaviy obro'sini oshiradi hamda xorijiy investorlar uchun yanada jozibador bo'lishiga xizmat qiladi.

Oltinchidan, fond bozori infratuzilmasini kuchaytirish orqali DIAJlar ishtirokini institutsional asosda qo'llab-quvvatlash imkoniyati yaratiladi. Xususan, market-meykerlar instituti, likvidlikni ta'minlash kafolatlari, zamonaviy elektron savdo platformalari, shuningdek, investitsiya vositachilari (brokerlar, dilerlar) faoliyatining kengaytirilishi fond bozorining funksional salohiyatini tubdan oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, davlat ishtirokidagi aksiyadorlik jamiyatlarini fond bozoriga jalb etish bo'yicha yuqorida keltirilgan yo'nalishlar O'zbekistonning bozor iqtisodiyotiga integratsiyalashuvi, moliyaviy sektorning barqaror rivojlanishi va investitsion muhitning yaxshilanishi uchun muhim institutsional va strategik asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kapital bozorini rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi PQ-4477-son qarori. (2019-yil 13-avgust).

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi (2023). Davlat ishtirokidagi korxonalarni xususiylashtirish dasturi. <https://davaktiv.uz>

Kapital bozorini rivojlantirish agentligi. (2024). O'zbekiston fond bozori rivoji: holat va istiqbollar (tahliliy hisobot). Toshkent.

Jahon banki (2021). State-Owned Enterprises: Governance, Reform, and Performance. Washington D.C.: World Bank Publications.

OECD. (2023). Ownership and Governance of State-Owned Enterprises: A Compendium of International Practices. Paris: OECD Publishing.

O'zbekiston fond birjasi (UZEX) rasmiy statistikasi (2023-2024). <https://uzse.uz>

Karimov, B., & Qodirov, A. (2022). "Davlat ishtirokidagi korxonalarni fond bozorida moliyalashtirishning zamonaviy yo'nalishlari." Iqtisodiyot va moliya jurnali, 6(2), 44-52.

UNCTAD (2023). World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Production. Geneva: United Nations.

Mirzayev, H. (2023). "Korporativ boshqaruv va fond bozorining rivojlanishi." Moliyaviy tahlil va strategiya jurnali, №3, 28-35.

Fitch Ratings (2024). Uzbekistan SOE Credit Overview. www.fitchratings.com